

Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба V”
Београд, 18-22. април 2008,
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 8, 2009, 171-184

МЕЂУНАРОДНА ГОДИНА АСТРОНОМИЈЕ 2009 – МГА2009 У СРБИЈИ

НАТАША СТАНИЋ

*Народна опсерваторија и Планетаријум
Астрономско друштво „Руђер Бошковић“, Београд
Координатор спрема МГА2009 за Србију
Члан комисије 55 за популаризацију астрономије
Међународне астрономске уније*

Резиме. Дат је преглед активности планираних за Међународну годину астрономије 2009.

Под девизом "НА ТЕБИ ЈЕ ДА ОТКРИЈЕШ СВЕМИР" почела је припрема за МГА 2009 и у Србији. Припреме су почеле представљањем текућих програма за популаризацију астрономије на светском конгресу у Атини (Communicating Astronomy with the Public, Athens, October 8-12, 2007). На највишем међународном нивоу промовисани су редовни програми Астрономског друштва “Руђер Бошковић” (АДРБ) који се припремају у Београду: планетаријумске пројекције, часопис ВАСИОНА, бесплатни курсеви астрономије за почетнике (у припреми је 83. циклус предавања за јесен 2008), Београдски астрономски викенд, Летњи астрономски сусрети, Летње школе астрономије и програми популаризације и аматерске астрономије у Новом Саду: планетаријумске пројекције, интернет магазин АСТРОНОМИЈА, часопис АСТРОНОМИЈА и астрономски камп “Летенка”.

Формиран је Национални организациони одбор (НОО) МГА2009 за Србију. Поред чланова Националног комитета за астрономију (НКА) који чине **проф. др Олга Атанацковић-Вукмановић** (председник НКА, Математички факултет), **проф. др Надежда Пејовић** (Математички факултет), **др Гојко Ђурашевић** (Астрономска опсерваторија у Београду), **др Зорица Цветковић** (председник Друштва астронома Србије, Астрономска опсерваторија у Београду) и **проф. др Илија Савић** (Физички факултет); у НОО су укључени **др Зоран Кнежевић** (директор Астрономске опсерваторије у Београду), **др Дејан Урошевић** (шеф Катедре за астрономију Математичког факултета у Београду), **Никола Божић**

(потпредседник НОО, Истраживачка станица Петница) и **мр Наташа Станић** (председник НОО, управник Народне опсерваторије и Планетаријума у Београду).

Активности МГА2009 ће се одвијати на локалном, регионалном и националном нивоу. Национални организациони одбори (НОО), National Nodes, формиран су у свакој земљи чланици Међународне астрономске уније (МАУ) у циљу припрема за 2009. годину. Ови одбори утврдиће сарадњу између професионалних астронома и астронома аматера, научних центара и центара за популаризацију науке, са циљем припрема активности за 2009. годину на свим нивоима, нарочито у области медија (телевизија, радио, Интернет и штампа).

Постављени су циљеви МГА2009 у Србији који ће бити основа за бржи развој популаризације астрономије у нашој земљи за период 2009 - 2012:

- набавка нове планетаријумске технологије¹ за рад са публиком и рад са школама
- повратак астрономије као редовног предмета у IV годину средњих школа (природног смера) и увођење астрономије као изборног предмета у VII разреду основне школе
- формирање мреже астронома аматера и аматерских астрономских друштава,
- формирање мреже Галилејевих учитеља (мреже стручних предавача – астронома који ће обучавати нову мрежу наставника и професора у школама широм Србије),
- формирање мреже медијских спонзора,
- формирање мреже спонзора и донатора и
- постављање веб сајта који ће пратити све активности МГА2009: www.das.org.yu-mga.

Медијски спонзор МГА2009 је Радио Београд, пријатељи свих активности у АДРБ су Научна редакција РТС 2, емисија КОНТЕКСТ 21, ТВ Метрополис (подршка за почетак снимања серијала „Звездани детективи“), радио ИНДЕКС и ТВ Студио Б.

Визија и циљеви МГА2009 (постављени од стране Међународне астрономске уније и УНЕСКО-а)

Визија Међународне године астрономије је да се помогне људима да проучавајући небо поново открију своје место у Универзуму и тако активирају свој лични осећај зачуђености и открића. Свако би требао да схвати какав је утицај астрономије и других фундаменталних (основних) наука на наш свакодневни живот, и разуме како научно знање може допринети праведнијем и мирнодопскијем друштву.

---

¹ Пројекат „Први мобилни планетаријум у Србији“ на конкурс у УНЕСКО-а добио је донацију од 24500\$ (јул 2008)

Тренутно је у акцију укључено сто земаља, а очекује се учешће преко 140 земаља широм света. Међународна астрономска унија основала је (утврдила, поставила) централни Секретаријат, са циљем да руководи овим великим светским програмом и буде важан извор за земље учеснице, као и вебсајт IYA2009 (www.astronomy2009.org) који ће бити главни извор информација (обавештајни центар) како за јавност и професионалне астрономе, тако и за медије. Најважнији циљеви су:

1. **Повећање научне свести код широке публике** путем популаризације научних резултата у астрономији и сродним наукама, као и процеса истраживања и критичког мишљења који доводи до тих резултата.

2. Унапредити **уобичајен приступ универзалном знању из основних наука** путем узбуђења које са собом носе (доносе) астрономија и искуство посматрања ноћног неба.

3. Потпомоћи **астрономске заједнице у земљама у развоју** путем иницијатива и стимулисања међународне сарадње.

4. Подржати и **унапредити формално и неформално образовање** како у школама тако и у научним центрима, планетаријумима и музејима.

5. Побринути се за **савремен 'имиџ' (савремено представљање)** науке и научника да би се појачала веза између научног образовања и научне каријере и тако стимулисао дугорочни пораст уписаних студената у области науке и технологије, као и интерес за учење током читавог живота.

6. Омогућити нове и **ојачати постојеће мреже**, спајајући астрономе аматере и професионалне предаваче, научнике и популаризаторе кроз активности на локалном, регионалном, националном и међународном нивоу.

7. Побољшати **равноправност међу половима** код представљања научника на свим нивоима и подстаћи укључење подцењене мањине у грађењу научних и инжењерских каријера.

8. Унапредити **очување и заштиту нашег културног и природног наслеђа тамног неба и историјских астрономских места** (локалитета), путем свести о важности и очувању тамног неба и астрономских локалитета за животну околину и тековину човечанства.

Међународна астрономска унија (МАУ)

Међународна астрономска унија (МАУ, www.iau.org) је покретач и међународни вођа МГА2009. Основана је 1919. године са мисијом промовисања и самоочувања астрономије као науке путем међународне сарадње и има један мали секретаријат у Паризу. Њени индивидуални чланови су професионални астрономи, активни на пољу истраживања и образовања у астрономији широм света. Ову организацију, (од врха до дна) покрећу њени чланови за добробит астрономије у целом свету и одржавају пријатељске везе са свим организацијама које у своје чланство укључују астрономе аматере. МАУ тренутно има око 10 000 индивидуалних чланова у 87 земаља широм света. Приређујући научне скупове МАУ промовише

астрономско образовање и истраживања у земљама у развоју - путем Међународних школа за младе астрономе, Обуку за развој астрономије и Развој астрономских програма широм света, као и путем заједничких акција са УНЕСКО-ом и другим организацијама на пољу образовања.

МАУ служи као катализатор и координатор МГА2009 на глобалном (светском) нивоу, најшире гледано, али не искључиво преко МГА2009 Интернет презентације (web сајта) и Секретаријата. МАУ ће организовати један мањи број међународних догађаја као што су *Астрономски веб портал* (Интернет презентација "Прозор у васиону" или ...), *Изложбе астрономских снимака* (нрп. Хаблова галерија, галерија уметничких дела инспирисаних астрономским феноменима итд.) и пројекат *Галилеоскопи*. МАУ ће бити у тесној вези са телима као што су УНЕСКО и Уједињене Нације.

Наредна трогодишња Генерална скупштина МАУ биће одржана у Рио де Жанеиру у августу 2009. године. На њој ће учествовати 2500 астронома из целог света. Посебна медијска пажња посвећена је Генералној скупштини МАУ, због чега су обезбеђени званични брифинзи и прелиминарна саопштења за јавност. Сасвим је природно да програм Генералне скупштине буде тесно повезан са темама и активностима МГА2009, што ће обезбедити додатне могућности за Генералне спонзоре МГА2009 да се промовишу на екранима и говорницама појединих сесија, посебно оних које су посвећене популаризацији и образовању.

Главни чвор активности МАУ за МГА2009 је Секретаријат који је основала МАУ са циљем да руководи, координира, планира, извршава и процени МГА. Секретаријат ће бити непрекидно у вези са *Особама за контакт* (тзв. *Single Point of Contact*), *Радним групама* (тзв. *Task Groups*), званичним партнерима, генералним спонзорима, организацијама-удружењима, медијима и широком публиком како би осигурао напредак МГА2009 на свим нивоима.

Постављена је Интернет адреса (web сајт) www.astronomy2009.org, више од 90 земаља чланица МАУ основало је своје Националне комитете и именовало особе за контакт ("*Single Point of Contact*").

Секретаријат и веб сајт су најважнији вид координације и централни извор ("*resource center*") информација и програма за све земље учеснице, нарочито за земље у развоју којима недостају сопствени извори програма и идеја на националном нивоу.

ГЛОБАЛНИ ПРОЈЕКТИ МГА2009

100 сати астрономије (координатор Јанко Мравик: mravicster@gmail.com)

Широм Планете биће организована астрономска посматрања, Интернет-програми уживо и друге активности које спајају велике опсерваторије широм света. Један од кључних циљева је да се што већем броју људи омогући да погледају кроз телескоп и виде оно што је видео Галилеј - четири галилејева сателита око Јупитера. Пројекат **100 сати астрономије** може се подударати са догађајима везаним за пројекат **Свест о тамном небу** са контролисаним смањењем градског осветљења у "таласу таме" широм Земљиног глобуса, са циљем да повећа свест о томе да је тамно небо основно, али често превиђено, културно благо за свакога (при томе треба предвидети одређене безбедносне и сигурносне мере).

Галилеоскоп (координатор Драган Радмиловић, АДРБ: treger461@nadlanu.com)

Ко од вас не памти када је први пут погледао у Месец кроз телескоп и био задивљен детаљима планина и кратера? Иста ствар је и када су у питању појас Јупитерових облака и његови фасцинантни месеци - Галилејеви сателити, Сатурнови прстенови и светлуцајуће звездано јато. Посматрање телескопом по први пут је јединствено искуство које формира наш поглед на небо и Универзум. Намера Програма МГА2009 је да са што је могуће већим бројем људи широм света подели посматрачко и лично искуство и у том смислу сарађује са Националним организационим одбором С. А. Д. (US IYA2009 National Node) на развоју једноставног, доступног телескопа једноставног за монтажу и употребу који може бити дистрибуиран у милионима примерака. Било би идеално да сваки учесник догађаја у оквиру МГА2009 буде у могућности да понесе кући један од ових малих телескопа. Овај једноставан телескоп пружа људима могућност да посматрају телескопом који је сличан Галилејевом, или да га сами направе.

Популаризација посматрачке астрономије, као и навођење људи на размишљање о сопственом значају у космосу представљају главне циљеве МГА2009: Промовисање масовне доступности новим знањима и посматрачким искуствима. Галилеоскоп типа "уради сам" могао би бити кључ за наставак бављења астрономијом и после 2009. године, нарочито за оне заљубљенике у астрономију који не могу себи да приуште куповину неког скупог (комерцијалног) телескопа.

Наш циљ је да 2009. године омогућимо први поглед кроз астрономски телескоп за 10 милиона људи. Ово је достижно ако, на пример, сваки од 100 000 посматрача аматера покаже стотини људи небо кроз телескоп (демонстрира астрономско посматрање кроз телескоп за 100 људи). Сваке

године продају се милиони примерака малих телескопа, али је смешна чињеница то да се већина њих ретко користи у астрономске сврхе. Програм "Заборављени телескопи" позваће људе широм света да донесу своје некоришћене (ретко коришћене) телескопе на неки од МГА2009 догађаја (манifestација), где ће их астрономи подучити како да их користе и понудити им савете за евентуалне поправке, побољшања или замену постојеће опреме како би се што више људи и даље бавило астрономијом као хобијем. Охрабрујемо све организаторе прославе МГА2009 у свим земљама света да промовишу сличне активности са истим циљем - да у 2009. години имамо нових 10 милиона људи који су први пут погледали кроз телескоп.

**Космички дневник (координатор др Милан М. Ђирковић:
mcirkovic@aob.bg.ac.yu)**

Овај пројекат се не бави само астрономијом, овде се више ради о томе **како је бити астроном**. Професионални астрономи ће речју и сликом учествовати у разговору (блогу) који ће представити њихов живот, породицу, каријеру, пријатеље, хобије и различите интересе, као и сам њихов рад - њихова најновија истраживања, открића и изазове са којима се суочавају у својим истраживањима. Космички дневник намерава да астрономији да људски лик (људску црту). Учесници блога (разговора) даће важан пресек популације мушких и женских астронома широм света. Они ће писати на различитим језицима са свих пет континената. Ван својих опсерваторија, лабораторија и канцеларија, они су музичари, мајке, фотографи, спортисти или астрономи аматери. На послу су менаџери, посматрачи, студенти, вође пројеката, учествују у изградњи инструмената или анализи података.

**Капије Универзума (координатор Саша Зоркић:
zorkic@astronomija.co.yu)**

Астрономија је наука која страховито (екстремно) брзо напредује, свакодневно нам дајући нове резултате, често у облику спектакуларних вести и слика у облику који никада раније нигде другде нису виђене, са додатним илустрацијама и анимацијама. Популаризација астрономије у јавности мора брзо да се развија пратећи конкуренцију на тржишту електронских информација, као што је индустрија компјутерских игара и забаве. Данас није толики проблем расположивост одличним астрономским мултимедијалним изворима који се могу користити за едукацију, популаризацију и друге сличне активности, већ је много већи проблем налажење и доступност тог материјала. Јавност захтева бољи приступ информацијама, сликама и видео записима планета, звезда, галаксија и других астрономских појава. Средствима јавног информисања, предавачима (едукаторима), научницима и обичним људима потребан је јединствени 'улазни чвор' ка свим открићима који је **свакодневно активан - општи**

(глобални) прозор ка одговарајућим изворима информација из области астрономије. Модерна технологија (посебно нови видови похрањивања, тј. чувања података са интернета и мултимедијални пројекат "виртуална астрономија" - VAMP - Virtual Astronomy Multimedia Project) омогућили су повезивање свих астрономских информација у оквиру једног јединственог портала (интернет сајта, на пример) који је у могућности да се сам снабдева новим подацима и допуњује постојеће изворе информација. *Карије Универзума* ће представити опсежан преглед опсерваторија, инструмената, астрономских друштава, удружења астронома аматера, уметника инспирисаних космосом, универзитета за популаризацију астрономије, као и базу астрономских вести, снимака и видео материјала и алата (Web 2.0) за интерну астрономску мултимедијалну мрежу. Светски астрономски веб портал омогућиће бољи и вишеструко користан приступ мултимедијалним изворима из астрономије – укључујући вести, снимке, илустрације, анимације, филмове, *podcasts* и *vodcasts*.

**Она је астроном (координатор др Тијана Продановић:
prodanvc@if.ns.ac.yu)**

Циљ МГА2009 је да допринесе тзв. Миленијумским развојним циљевима Уједињених нација, од којих су четири повезани са пројектима МГА2009, а један од њих се односи на промовисање једнакости између полова и подстицање жена да се баве науком. Жене данас чине приближно четвртину од укупног броја професионалних астронома, астрономија и даље привлачи жене и има корист од тога што оне учествују у истраживањима. Било како било, ипак постоји велика географска шароликост – у том смислу да у неким земљама нема уопште жена професионалних астронома, док их у неким другим земљама опет има више од 50 % од укупног броја истраживача. Веома је велики број жена које одустају од бављења науком, што је такође показатељ да друштвене околности не фаворизују жене научнике. Једнакост између полова је основна брига читаве научне заједнице без обзира на географски положај. Сви региони и сви континенти имају своје специфичне проблеме и тешкоће. Програм МГА2009 *Она је астроном* понудиће платформу која ће се односити само на неке од тих проблема.

Програм *Она је астроном* садржи следеће елементе:

- Светски веб портал *Карије Универзума* обезбедиће базу контаката ка свим постојећим регионалним и националним програмима, удружењима, међународним организацијама и невладиним организацијама, друштвима и фондовима који подржавају жене научнике.
- Део овог програма ће се појавити у оквиру програма *Космички дневник* где ће бити описани научни радови и породични животи жена истраживача.

- Овај пројекат намерава да постави захтеве за усаглашавањем сарадње са већ постојећим иницијативама како би се обезбедио што већи број удружења која подржавају каријере жена научника.

- Програм *Амбасадор - Жена Астроном* биће осмишљен тако да са специфичним порукама на ову тему допре до ученица у средњим школама и студенткиња на универзитетима.

Свест о тамном небу (координатор Никола Божић: bozicn@gmail.com)

Данас је хитније него икада да се унапреде начини за очување и заштиту светског културног и природног наслеђа – тамног ноћног неба, нарочито на таквим местима као што су градске средине, национални паркови и астрономски локалитети, као и да се да подршка циљевима УНЕСКО-а који се односе на очување историјских астрономских локалитета за потомство. У оквиру овог пројекта МАУ ће сарађивати са Националном опсерваторијом за оптичку астрономију (С.А.Д.), Међународним удружењем за заштиту тамног неба и другим националним и интернационалним партнерима који се баве образовањем средине (околине) у више различитих области. То су, на пример, мерења локалних вредности тамног неба широм света која спроводе грађани-научници користећи технику голог ока и дигиталних инструмената за мерење квалитета тамног неба (као на пример у програму *Планета ноћу*, који се показао веома успешан), звездане журке, нове технологије за осветљавање, уметност и приповедање, здравље и екосистеми.

Астрономска и светска баштина МАУ/УНЕСКО (координатор др Зорица Цветковић: zcvetkovic@aob.bg.ac.yu)

УНЕСКО и МАУ заједнички раде на примени уговора о истраживачкој и образовној сарадњи која је део пројекта УНЕСКО-а Астрономска и светска баштина. Ова иницијатива намерава да промовише достигнућа у науци путем доделе признања архитектонским грађевинама, локалитетима и пределима који су кроз људску историју на било који начин били повезани са посматрањем неба или са астрономијом уопште. Предложени смерови акције су следећи: идентификација, очување и промовисање оваквих историјских вредности. Овај програм обезбеђује могућност локализовања историјских вредности повезаних са астрономијом широм света, очувања сећања на њих и њихове заштите од пропадања. Подршка међународне заједнице, која се огледа кроз МГА2009 неопходна је да бисмо развили активност које ће нам помоћи да сачувамо ово веома крхко наслеђе.

**Програм обуке "Галилеанских" учитеља (координатор
Слободан Нинковић: sninkovic@aob.bg.ac.yu)**

Данас постоји готово недокучиво много богатих, веома корисних и доступних едукативних извора у области астрономије – углавном у дигиталном облику и потпуно бесплатних које можете наћи на Интернету. Било како било, искусни предавачи и популаризатори лако ће открити 'карику која недостаје' – одговарајућу обуку предавача која је потребна да би се разумео садржај поменутих извора и да би се они користили у програмима предавања. Да би се поткрепио легалитет Међународне године астрономије 2009, Међународна астрономска унија, у сарадњи са Националним организационим одборима и водећим људима у области као што су Глобални пројекат "Универзум на длану", "Национална опсерваторија за оптичку астрономију С.А.Д." и "Астрономско друштво Пацифика" – улаже посебне напоре да покрене предаваче (наставно особље) развојем ПРОГРАМА ОБУКЕ "ГАЛИЛЕАНСКИХ" УЧИТЕЉА (ПРЕДАВАЧА). Циљ овог програма је да се до 2012. године оформи светска (планетарна мрежа) обучених (сертификованих) Галилејевих амбасадора, *мастер*-учитеља и учитеља. Програм садржи тзв. радионице (*workshops*) и "он-лајн" (*on-line*) алате за обуку који се користе за предавања у области роботизованих оптичких и радио телескопа, 'web' камера, вежби из астрономије, заједничких извора различитих дисциплина, обраду снимака (обраду посматрања) и дигиталне универзуме ('web' и 'desktop' планетаријуме).

**Свест о Универзуму (координатор мр Наташа Станић:
stanic.natasa@gmail.com)**

Програм *Свест о Универзуму (UNAW-SVEU)* биће међународна јавна делатност (активност) усмерена на инспирисање најмлађе генерације (нарочито деце са посебним потребама) лепотом и грандиозношћу Универзума. *SVEU* програм ће обогатити дечији ум, пробудиће њихову радозналост за науком и стимулисаће интернационализам и толеранцију. Игре, песме, ручни радови, цртежи и њихова непрекидна размена путем Интернета осмишљени су у сарадњи са *SVEU* удружењима за децу старију од четири године широм света. *SVEU* програм ће омогућити размену идеја и материјала путем 'умрежавања' и интердисциплинарних радионица. *Свест о Универзуму* представља машту, узбуђење и забаву у универзуму – за најмлађе.

**Универзум (Небо) виђен(о) очима Земље – Изложба астрономских слика
(координатор мр Наташа Станић: stanic.natasa@gmail.com)**

Космички снимци су очаравајући и имају невероватну снагу инспирације. Астрономија се дотиче највећих филозофских питања са којима се среће људски род: Одакле потичемо? Где је наш крај? (Где ћемо завршити?) Како је настао живот? Постоји ли живот негде другде у Универзуму? Свемир је једна од највећих авантура у историји човечанства: увек активна, жестока позорница егзотичних појава које су далеко ван наших интуитивних способности, спектакуларне, мистичне, интригантне и фасцинантне. Фантастични космички снимци су највећим делом одговорни на магичан утицај који астрономија има на обичне људе. Популарне слике космоса могу заиста активирати широку публику, не само у домену естетског и визуелног, већ и у домену науке, знања и разумевања. МГА2009 је јединствена прилика за представљање астрономије друштвеној заједници и то на начин на који то никада раније није рађено. *Универзум виђен очима Земље* је изложба која се припрема у оквиру пројекта МГА2009 и која ће најширем аудиторијуму донети астрономске снимке на нетрадиционална места као што су музеји уметности, јавне галерије, шопинг центри, шеталишта и паркови.

ИНТЕРНАЦИОНАЛНА МРЕЖА - САДА И У БУДУЋНОСТИ

МГА2009 ће покренути и омогућити формирање интернационалних мрежа које би на глобалном нивоу подстицале подизање признавања улоге и драгоцености науке и астрономије као свеобухватне делатности за добробит човечанства. МГА2009 ће започети, спајати и подржавати мреже професионалних и аматерских удружења астронома и астрофизичара широм света, обезбеђујући им могућност да деле драгоцене изворе знања. Мрежа од стотину, или хиљаду астрономских организација, националних и интернационалних, биће једна од тековина МГА2009 која ће трајати много дуже од 2009. године.

Активности МГА2009 ће се увелико одигравати на националном нивоу: после само девет месеци рада, формирана је значајна мрежа. У ову мрежу до сада је укључено већ преко 100 земаља, док се очекује да број земаља учесница надмаши 140, са потенцијалом да допре до 97% светске популације.

**МГА2009 И МИЛЕНИЈУМСКИ РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ
УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА**

МГА2009 је најпре, и пре свега, активност за све људе на свету. Она намерава да дочара узбуђење које носи лично откриће, задовољство дељења основних знања о Универзуму и нашем месту у њему. Миленијумски развојни циљеви УН формирају се на основу сагласности сваке земље и

водећих развојних институција у свету. Инспирација Међународне године астрономије је отелотворење непроцењивих извора за човечанство и циљ да се да допринос у оквиру четири Миленијумска развојна циља УН.

Помоћ у постизању универзалног основног образовања

МГА2009 намерава да подигне квалитет основног образовања обезбеђујући приступ основама астрономије предавачима и ученицима широм света. Ноћно небо подједнако открива своја чуда свим нацијама. Ми једноставно морамо обезбедити усмерења ка разумевању тога што видимо и откривамо. Када знање буде подједнако приступачно свима, доћиће до развоја интернационалне сарадње на пољу научног истраживања и његових примена, а слободоумност тог знања помоћиће земљама у развоју да парирају западном свету.

Помоћ у искорењивању екстремног сиромаштва и глади

Показало се да је у земљама у развоју пораст научног блага праћен порастом у привредном богатству и због тога повећање ресурса и добро руковођење њима могу дати велики допринос борби против сиромаштва. Циљ Програма МГА2009 је да путем иницијативе и стимулације међународне сарадње оснажи и оспособи астрономске заједнице у земљама у развоју. Ови мали кораци могу допринети порасту научног, технолошког и економског богатства у земљама у развоју.

Промовисање равноправности полова и стимулација жена

Један од циљева МГА2009 је побољшање једнакости међу половима код научника на свим нивоима и подстицање мање заступљених групација да се више ангажују на изградњи научних и инжењерских каријера. Брига о полној једнакости је приоритет читаве научне заједнице без обзира на географски положај. За сваки регион и сваки континент карактеристични су одређени проблеми и тешкоће, па је МГА2009 иницирала специфичне програме да задовољи локалне потребе сваког подручја.

Развијање глобалног партнерства за развој

Развој почива на неколико фактора, пре свега на коришћењу основних наука за развој и коришћење адекватних практичних примена. МГА2009 ће повезати мреже професионалних астронома и астрофизичара и астронома аматера из целог света отварајући могућности заједничког коришћења свих драгоцених извора знања које оне имају. Циљ МГА2009 је да каналише добијене информације у одговарајуће пројекте и њихове примене.

НЕКА СЕ ДОГОДИ! ПОДРЖИТЕ МГА2009

Да ли сте фасцинирани Универзумом? Да ли бисте волели да допринесете Међународној години астрономије? Један од циљева Међународне године астрономије је да омогући што већем броју људи да кроз лично искуство доживе узбуђење које долази са открићем, нешто слично ономе што је Галилеј осетио када је први пут видео кратере и планине на Месецу, Јупитерове сателите и остала космичка чуда. Намера нам је да подстакнемо све људе да мисле о томе како нас посматрања космоса тера да поново разматрамо наше разумевање света природе.

Ако сте придошлица или астроном-ентузијаста

Ако сте почетник, а волели бисте да добијете неки савет, најбоље што можете да урадите је да контактирате најближи астрономски клуб, астрономско друштво, планетаријум или музеј науке. Списак организација широм света можете пронаћи на:

<http://skytonight.com/community/organizations> или на

<http://www.astronomyclubs.com>.

Ако сте астроном-аматер

На сваког професионалног астронома долази најмање 20 астронома аматера. Међународна астрономска унија охрабрује астрономе аматере да воде главну реч у организовању астрономских активности за широку публику. Као астроном аматер, можете се придружити локалном астрономском друштву и испланирати неке занимљиве активности на пољу популаризације астрономије. Многе од идеја можете преузети са web страница посвећених Међународној години астрономије (IYA2009) - без бојазни од копирања можете их прилагодити сопственој земљи и култури. Ступите у контакт са професорима који предају природне науке у оближњим школама и предложите им неке практичне активности за укључење ученика (студената) у посматрање неба.

Ако сте професионални астроном...

Можете да урадите све што је претходно наведено и ступите у везу са контакт особом (SPoC) у својој земљи (погледај www.astronomy2009.org) или астрономским друштвима да бисте добили савет и идеју шта може бити урађено у циљу промовисања астрономије у вашем региону. Можете да budete координатор активности са астрономима аматерима, да им помогнете да објаве своје резултате и свој допринос науци.

Постоје многе земље и групације које су већ укључене у пројекте МГА2009, као и хиљаде других активности које су у току. Молимо вас да

потрошите мало времена и прегледате IYA2009 web презентацију и да се не устручавате да нас контактирате ако сте заинтересовани за неку посебну активност. Ако желите да знате више о активностима МГА2009 које се одвијају у вашој земљи, контактирајте контакт особу за вашу земљу (национални SPoC).

Ако имате неку нову идеју која није наведена ни на националном, ни регионалном ни глобалном нивоу активности, повежите се са националном особом за контакт (SPoC) у својој земљи и предложите те идеје. Да бисте ступили у везу са особом за контакт у својој земљи (SPoC), молим вас проверите листу земаља и националне веб презентације на IYA2009 web страници (www.astronomy2009.org).

Ако имате неку идеју...

- Погледајте Интернет сајт Међународне године астрономије (IYA2009): www.astronomy2009.org и МГА2009 у Србији: www.das.org.yu/mga
- Контактирајте контакт особу у својој земљи (Single Point of Contact).
- Учествујте у једној од Циљних група, или предложите оснивање нове групе.
- Предложите догађај, активност или пројекат, заједно са пројектом пошаљите:
  - » Име активности
  - » Кратак опис
  - » Да ли је активност на националном, регионалном или глобалном нивоу?
  - » Ако је активност на националном нивоу, пошаљите e-mail председнику Националног организационог одбора (контакт особи, SPoC)
  - » Датум активности
  - » Контакт особу и e-mail адресу
  - » Интернет адресу (Weblink)
  - » Пошаљите на: iyasecretary@astronomy2009.org

НА ТЕБИ ЈЕ ДА ОТКРИЈЕШ СВЕМИР!

„Астрономија је једна од најстаријих фундаменталних наука. Она и даље има темељан утицај на нашу културу и представља снажан израз људског интелекта.”

Катрин Цесарски (Catherine Cesarsky)
Председник Међународне астрономске уније

НАТАША СТАНИЋ

Контакт:

IAU IYA2009 Secretariat
ESO/ESA/ST-ECF
Karl-Schwarschild-Strasse 2
D-85748 Garching bei München
Germany
E-mail: prusso@eso.org

Национални организациони одбор
МГА2009, Астрономско друштво
„Руђер Бошковић“, Калемегдан,
Горњи град 16, 11000 Београд
Србија
E-mail: stanic.natasa@gmail.com

INTERNATIONAL YEAR OF ASTRONOMY 2009 IN SREBIA

Overview of activities planned for the International Year of Astronomy 2009 is presented.